

УДК 378-057.87:355.01(477)

Юрій Сергійович Роздобудько,

здобувач вищої освіти

академічної групи ПСБ 22-1

Науковий керівник:

Ірина Олексіївна Петухова,

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри психології,

педагогіки та суспільних дисциплін

Державного податкового університету

ORCID 0000-0002-5194-5333

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мотивація є ключовим чинником успішності будь-якої діяльності особистості, що проявляється через зацікавленість, наполегливість, досягнення. Серед основних факторів, що впливають на мотивацію, можна виокремити внутрішні (особистісні) та зовнішні (соціальні) чинники. Мотивація може бути як спрямованою на досягнення успіху, так і на уникнення невдач [2].

В умовах викликів, які долає система вищої освіти в умовах війни, важливе значення займає навчальна мотивація здобувачів вищої освіти – майбутніх фахівців [1]. Усвідомлюючи це, нами було досліджено особливості мотиваційної сфери здобувачів вищої освіти різних курсів Державного податкового університету із використанням: «Методики діагностики навчальної мотивації студентів (А. Реан)»; «Методики вивчення мотивів навчальної діяльності студентів (Т. Ільїна); «Методики оцінки мотивації успішності (Т. Елерс)» [3].

За результатами «Методики діагностики навчальної мотивації студентів (А. Реан)» було встановлено особливості провідних навчальних мотивацій залежно від курсів навчання. Так, мотиви «успішно продовжити навчання», «отримувати інтелектуальне задоволення», «отримати високі бали», «здобути глибокі та міцні знання», «не відставати від однокурсників», «виконувати педагогічні вимоги», «досягти поваги викладачів», «домогтися схвалення батьків та оточуючих» у досліджуваних першого курсу значно вищі, ніж у досліджуваних інших курсів, тоді як до четвертого курсу вони мають тенденцію до зниження. На нашу думку, здобувачі перших курсів мають більшу навчальну мотивацію, оскільки це звична, зрозуміла для нього рутинна діяльність, це також можливість «почати з початку» і продемонструвати кращі навчальні здобутки у порівнянні зі шкільними оцінками.

Разом із тим мотиви «стати висококваліфікованим працівником», «отримати диплом», «не запускати вивчення предметів навчального циклу» нижчі у здобувачів першого курсу і мають тенденцію до збільшення відповідно до курсу навчання. На

наш погляд, це відбувається тому, що здобувачі старших курсів усвідомлюють складність перескладання академічної заборгованості пізніше встановлених дедлайнів, починають працювати, тож питання кар'єри значно актуалізується.

Цікаво, що мотив «забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності» наближено однаковий у досліджуваних усіх курсів.

«Методика вивчення мотивів навчальної діяльності студентів (Т. Ільїна) дозволила нам визначити ранговий перелік основних мотивів здобувачів вищої освіти і встановити, що у першого, другого і третього курсів домінуючими є мотивами в:

- 1) отриманні диплома,
- 2) набутті знань,
- 3) оволодінні професією.

Тоді як у здобувачів вищої освіти четвертого року навчання перше місце посідає мотив набуття знань, далі іде мотив оволодіння професією, а мотив отримання диплому постає на третьому місці.

«Методика оцінки мотивації успішності (Т. Елерс)» дозволила встановити відсоткове співвідношення здобувачів вищої освіти, які мають мотив досягнення успіху.

Так, у здобувачів *першого* курсу низький рівень мотивації досягнення успіху спостерігається у 29 %, середній – у 50 %, високий – у 21 %; *другого* курсу низький рівень мотивації досягнення успіху у 24 % досліджуваних, середній – у 44 %, високий – у 32 %; у здобувачів вищої освіти *третього* курсу низький рівень мотивації досягнення успіху має 25 %, середній – 25 %, високий – 50 %; *четвертого* курсу низький рівень мотивації досягнення успіху у 14 %, середній – у 29 %, високий – у 57 %.

Як показують наведені результати, в усіх студентських групах домінує середній і високий рівень мотивації досягнення успіху, що свідчить про те, що беручись за справу, здобувачі прагнуть до її реалізації і отримання високих / позитивних результатів; відрізняються цілеспрямованістю, наполегливістю у досягненнях. Такий результат, на нашу думку, можна пояснити актуалізованою потребою до кар'єрного становлення, особистісного розвитку тощо. Крім цього, сучасна молодь має багато можливостей перевірити власні здібності в різних професійних сферах, тому прагне досягти значних результатів у обраній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Заушнікова М. Ю. Петухова І. О., Тонкопей Ю. Л. Динаміка рівня тривожності здобувачів вищої освіти у прикордонному регіоні в умовах війни. *Габітус*. 2023. Вип. 45. С. 59–63. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/habit_2023_45_11
2. Мухіна Л. М. Особливості мотивації досягнення успіху та уникнення невдач у студентському колективі. *Габітус*. 2024. № 58. С. 93–97. URL : <http://habitus.od.ua/journals/2024/58-2024/16.pdf>
3. Реєстр тестових методик України. URL : <https://vpa.org.ua/test-committee/reestr-testovih-metodik-ukrayni/>